

**МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
БІОЛОГІЯ
ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР)
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 091 БІОЛОГІЯ В
УМАНСЬКОМУ НУС У 2022/2023 Н.Р.**

Орієнтація Уманського НУС на студента, як споживача освітніх послуг, в системі управління якістю освітнього процесу означає, по-перше, визначення ступеня задоволеності здобувачів вищої освіти організацією навчально-виховного процесу, по-друге, така оцінка необхідна для коригування дій в освітніх процесах шляхом внесення змін в освітні програми, управління, організацію та технології навчання. Отож, мета анкетування – моніторинг задоволеності студентів наданням освітніх послуг.

Моніторинг задоволеності здобувачів вищої освіти проводився шляхом on-line опитування. Учасники анкетування – студенти денної форми навчання, які навчаються за ступенем вищої освіти бакалавр. Всього опитано 18 студенти по спеціальності 091 «Біологія».

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг Уманським НУС?» 66,7% респондентів із числа опитаних здобувачів вищої освіти зазначили – високо, 16,7% – достатньо, 11,1% – задовільно, 5,6% – незадовільний.

На відповідь «Чи задовольняє освітнє середовище в Уманському НУС Ваші потреби та інтереси?» 66,7% учасників опитування задоволені і відповіли «так», 33,3% задоволені частково.

На запитання анкети «Що, на Вашу думку, найбільшою мірою ускладнює навчання за обраною спеціальністю?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь із наступного переліку (кількість варіантів вибору не обмежувалася): недостатня практична підготовка; надмірний обсяг навчального навантаження; необхідність поєднання роботи і навчання; особиста неорганізованість; недостатня вмотивованість до навчання.

Узагальнені результати відображені у таблиці 1.

Таблиця 1

Які проблеми найбільшою мірою ускладнюють навчання, на думку
опитаних здобувачів

Перелік проблем	Кількість здобувачів	Відсоток
Надмірний обсяг навчального навантаження	8	44,5
Необхідність поєднання роботи і навчання	6	33,4
Недостатня практична підготовка	2	11,1
Особиста неорганізованість	1	5,6
Недостатня вмотивованість до навчання	1	5,6

На наступні запитання анкети «Чи знаєте Ви, що Ваше навчання відбувається у відповідності до затвердженої освітньої програми?» та «Чи ознайомлені Ви з цілями та змістом освітньої програми» всі опитувані відповіли «ТАК».

Позитивним моментом є те, що 100% респондентів знають про основний документ, який регламентує процес їх навчання, та ознайомлені з цілями та змістом освітньої програми і те, що структура освітньої програми відповідає їхнім очікуванням.

Здобувачі вищої освіти оцінювали ефективність форми і методи навчання і викладання навчальних дисциплін за обраною спеціальністю, а також рівень стимулювання їх до самоосвіти й науково-дослідницької діяльності. Узагальнені відповіді представлені у табл. 2 та табл. 3.

Таблиця 2

Оцінка здобувачами вищої освіти ефективності методів викладання і навчання, які застосовуються в освітній програмі

Варіанти відповіді	Результати опитування
Так	13 осіб (72,2%)
Частково	4 особи (22,2%)
Ні	1 особа (5,6%)

Таблиця 3

Рівень стимулювання здобувачів вищої освіти до самоосвіти й науково-дослідницької діяльності за освітньою програмою

Варіанти відповіді	Результати опитування
Достатній	10 осіб (55,5%)
Високий	8 осіб (44,4%)

Як свідчать результати опитування здобувачі задоволені ефективністю методів викладання і навчання та рівнем стимулювання до самоосвіти.

Деякі респонденти відмітимо, що на запитання «Чи задоволені Ви організацією самостійної роботи (викладачем визначені вимоги, надані рекомендації щодо виконання домашніх завдань, визначена необхідна література та зазначені джерела її отримання)?» відповіли «так» – 10 осіб (55,6%), а 8 осіб (44,4%) – «частково».

Оскільки структура освітньої програми за спеціальністю біологія передбачає індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін, опитані респонденти підтвердили реалізовану ними можливість самостійного обрання навчальних дисциплін для подальшого вивчення з метою формування індивідуальної освітньої траєкторії та відповіли: «так» – 14 осіб (77,8%), «частково» – 3 особи (16,7%), і «ні» – 1 особа (5,6%).

Опитування респондентів надало 100% відповідь на запитання «Чи своєчасно Вам надається доступна та зрозуміла інформація щодо форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання з навчальних дисциплін?» та зазначили, що «так, викладач на першому занятті все пояснює».

На питання «Чи усі дисципліни, що викладаються, необхідні для Вашої професійної діяльності?», 50% відповіли «Так» і 45% «Частково» і 5% відповіли «Ні».

Блок запитань щодо якості освітнього процесу дозволяє визначити рівень задоволення здобувачів вищої освіти якістю викладанням дисциплін та системою оцінювання.

Відповідаючи на запитання з приводу видів аудиторних занять, які переважають у студентів, 70,0% опитаних відзначили лекції, 20,0% – практичні заняття та 10,0% – лабораторні заняття.

Респондентам було запропоновано визначити результативність залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до освітнього процесу за спеціальностями насамперед, до аудиторних занять. Отримані за результатами анкетування дані дозволяють визначити, що здобувачі (88,9%) бажають переймати досвід професіоналів-практиків безпосередньо в навчальному процесі та (11,1%) відповіли «ні».

Також здобувачам вищої освіти було запропоновано вказати «Чи надається Вам організаційна, інформаційна та консультативна підтримка в межах освітньої програми?». 61,1% відповіли – так, постійно, а 38,9% – так, якщо звернутися за допомогою.

Процедури забезпечення якості оцінювання передбачають попереднє ознайомлення студентів з існуючими методами оцінювання, критеріями виставлення оцінок, які оприлюднені і знаходяться у відкритому доступі (зокрема на веб-сайті університету). Дані, отримані за результатами анкетування, свідчать, що у переважній більшості (88,8%) викладачів пояснюють студентам методи і критерії оцінювання на початку вивчення курсу. 1 особа (5,6%) – за допомогою месенджерів (Вайбер, Телеграм) та 1 особа (5,6%) – так, ці відомості доступні на електронних ресурсах.

Обґрунтували респонденти відповідь на запитання «Чи забезпечить зміст освітньої програми та її структура (набір обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін) Вашу майбутню успішну діяльність за спеціальністю?»: 66,7% – «так», 27,8% – «частково», і 1 особа (5,6%) – «ні».

З поміж всіх наявних способів відмітили респонденти на запитання «Яким інтерактивним методам навчання і формам проведення занять при вивченні дисциплін Ви надасте перевагу?». 100% – робота в групах; ділова гра; графіки, таблиці; квести; дискусія; візуалізована лекція; навчальні відео; круглий стіл; обговорення в малих групах; робота в групах; навчальні відео.

Важливо відзначити достатній рівень чинної системи оцінювання результатів навчання студентів університету. На запитання «Чи об'єктивна, на Вашу думку, чинна система оцінювання результатів навчання студентів в університеті?» 55,6% опитаних здобувачів відповіли ствердно, 44,4% вважають чинну систему частково об'єктивною.

Щодо запитання «Чи є у Вас можливість, при потребі, оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів?» більшість опитаних (66,6%) відповіли «так», 33,3% – не знають про таку можливість, або у них не виникла необхідність оскарження.

Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності. Опитування здобувачів з цього питання показує достатній рівень обсягу практичної підготовки (на це вказали 61,1% респондентів), частково задоволені обсягом практики – 27,8% опитаних і 2 студента (11,1%) незадоволені обсягом практики.

Результати опитування продемонстрували також перевагу в частці задоволеності здобувачами вищої освіти тими фаховими компетентностями (66,7%), які вони здобули та/або розвинули під час практичної підготовки. 27,7% відповіли «частково» і 5,6% «ні».

Адміністрація Університету приділяє особливу увагу якості навчальних ресурсів та відповідає за забезпечення ефективної й безперебійної роботи комп'ютерної та мережевої інфраструктури, інформаційних сервісів Уманського НУС та їх розвиток у відповідності до вимог користувачів.

Здобувачі вищої освіти оцінювали також доступність та якісний рівень підручників, методичних вказівок, конспектів лекцій в електронній та друкованій формах; використання сучасних засобів навчання (спеціалізовані аудиторії, комп'ютерні класи, тренажери, мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки тощо) освітнього процесу. Узагальнені результати опитування представлені у табл. 4 та табл. 5.

Таблиця 4

Доступність здобувачам вищої освіти підручників, методичних вказівок, конспектів лекцій в електронній та друкованій формах

Варіанти відповіді	Результати опитування
Так	10 осіб (55,6%)
Частково	7 осіб (38,9%)
Ні	1 особа (5,6%)

Таблиця 5

Рівень відповідності освітнім потребам комп'ютерного забезпечення освітнього процесу в Уманському НУС

Варіанти відповіді	Результати опитування
Так	14 осіб (77,8%)
Частково	2 особи (11,1%)
Ні	2 особи (11,1%)

На запитання «Чи задовольняють Вас технології дистанційного

навчання, які використовуються в Уманському НУС?» відповіли опитані респонденти «так» – 16 осіб (88,9%) і «ні» – 2 особи (11,1%).

Також «Чи задоволені Ви рівнем інформаційної підтримки (зручне та ефективне інформування стосовно різних аспектів навчання, вільний та безоплатний доступ до електронних інформаційних ресурсів)?» респонденти відповіли «так» – 14 осіб (77,8%), «частково» – 3 особи (16,7%) і «ні» – 1 особа (5,6%).

Університет популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Відповідно на запитання «Чи ознайомлені Ви із принципами академічної доброчесності?» 66,7% опитаних відповіли, що ознайомлені з принципами академічної доброчесності, 27,8% – частково, 11,1% – ні.

На запитання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в Уманському НУС?» розділили 38,9% здобувачів відповіли «роз'яснювальною роботою серед студентів та викладачів», 38,9% – проведенням семінарів тренінгів, 16,7% – з Кодексу академічної доброчесності Уманського НУС і 1 студент (5,6%) сказав, що не популяризується.

За результатами опитування можна зробити висновок, що, на думку опитуваних студентів, спостерігається тенденція покращення ситуації стосовно проявів академічної недоброчесності. 72,2% студентів із загальної кількості опитаних стверджують, що під час навчання в Університеті не зустрічались із проявами недоброчесності, 16,7% стикалися з списуванням і ще 5,6% із академічним плагіатом.

Здобувачам вищої освіти було запропоновано визначити із перерахованих варіантів, які санкції щодо студентів можуть бути доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності.

Варіант «мені такі випадки не відомі» отримав найвищий відсоток (72,2%), 16,7% – це негативно впливає на підсумкову оцінку при захисті роботи та 1 студент (5,6%) відповів, що здійснюється вибіркова/повторна перевірка роботи на плагіат після доопрацювання; усне попередження; студент не допускається до захисту, 1 студент (5,6%) – повторне проходження оцінювання.

Під час опитування здобувачів вищої освіти було важливо проаналізувати їх потреби та інтереси. За результатами анкетування щодо безпечності освітнього середовища для життя і здоров'я студентів, їх соціальної підтримки Університетом можна зробити висновок, що відповідні послуги надаються безпечною та відповіли «так» – 77,8%, задовольняють, тобто «частково» – 11,1%, і «ні» – 11,1% студентів.

За результатами опитування перші дві позиції для створення безпечного освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти належать наявності «допомога психолога, безпечні умови проживання у гуртожитку» – (61,1%); «захист від дискримінації та корупції, наявність медичного обслуговування» – (44,4%).

Також, на запитання «Яким чином Вам надається соціальна підтримка?» респонденти відмітили: наявністю закладів громадського харчування (їдальня, кафе) (66,7%); наявна соціальна стипендія (33,3%); розділили (27,8%) – забезпечується допомога у працевлаштуванні та існує скринька довіри; (16,7%) створені умови для осіб з особливими освітніми потребами; (11,1%) надається матеріальна допомога в скрутному становищі.

Респонденти відповіли на запитання «Чи ознайомлені Ви з програмами міжнародної академічної мобільності?» – 61,1% «так», 38,9% – ні.

При проведенні анкетування досліджувалась також наявність процесів, що підтримують студентів під час навчання, якщо у них виникають труднощі чи проблеми.

72,2% опитаних здобувачів вищої освіти задоволені рівнем організації роботи студентського самоврядування в Уманському НУС, 16,7% – задоволені частково. 2 студенти (11,1%) були незадоволені.

100% здобувачі беруть участь у заходах, які проводяться в університеті – «культурно-масові; перегляд і удосконалення освітніх програм; спортивні; наукові».

Варто пам'ятати той факт, що задоволеність студентів якістю освітнього процесу в цілому та якістю освітніх програм, зокрема, є основним із основних факторів.

За результатами анкетування «Що, на Вашу думку, слід удосконалити в освітній програмі для Вашої спеціальності?» відмітили респонденти: 83,3% – все задовольняє; 11,1% – щоб вийти на очне навчання; 5,6% – більше практики пов'язаний з спеціальністю.

На думку здобувачів вищої освіти не всі дисципліни, що вивчаються, необхідні для їх професійної діяльності, тому метою вільного вибору дисциплін є забезпечення якісної студентоорієнтованої підготовки, яка в майбутньому дозволить випускникам працевлаштуватись.

Результати проведеного анкетування дозволяють керівництву Університету більш раціонально підійти до питань удосконалення навчально-методичного супроводу освітнього процесу.

Загальні висновки та рекомендації

1. Зважаючи на усе вищезазначене, можна зробити загальний висновок – освітні послуги для здобувачів початкового рівня вищої освіти (молодший бакалавр) за спеціальністю 091 Біологія в Університеті надаються на достатньо високому рівні і задовольняють більшість студентів-отримувачів послуг.

2. Позитивним моментом є те, що 100,0% опитаних здобувачів вищої освіти ознайомлені з цілями та змістом освітньої програми і що структура освітньої програми відповідає їхнім очікуванням.

3. Серед проблем, які найбільшою мірою ускладнюють навчання, на думку опитаних, є необхідність поєднання роботи і навчання (33,4%).

4. Варто відмітити високий рівень (72,2%) чинної системи ефективності методів викладання і навчання студентів за спеціальністю біологія.

5. 100,0% опитаних здобувачів підтвердили реалізовану можливість самостійного обрання навчальних дисциплін для подальшого вивчення.

6. Опитування здобувачів щодо практичної підготовки показало достатній рівень її обсягу: 66,7% респондентів повністю задоволені здобутими та/або розвиненими компетентностями під час практичної підготовки, частково задоволені – 27,7% опитаних.

7. Більшість опитаних задоволені якістю і доступністю підручників, методичних вказівок, лекцій та комп'ютерним забезпеченням освітнього процесу.

8. 88,9% здобувачів бажають переймати досвід професіоналів практиків безпосередньо у навчальному процесі.

9. 72,2% студентів із загальної кількості опитаних стверджують, що під час навчання в Університеті не зустрічались із проявами недоброчесності, 16,7% стикалися з списуванням і ще 5,6% із академічним плагіатом.

10. За результатами анкетування щодо безпечності освітнього середовища для життя і здоров'я студентів, їх соціальної підтримки Університетом можна зробити висновок, що відповідні послуги надаються на високому рівні і задовольняють більшість здобувачів.

З метою удосконалення та підвищення рівня освітніх послуг, які надає Університет пропонується вжити наступних заходів:

1. Проводити опитування здобувачів початкового рівня вищої освіти (молодший бакалавр) за спеціальністю 091 біологія щодо задоволеності освітніми програмами та якістю надання освітніх послуг щорічно. Відстежувати позитивну динаміку та виявляти слабкі чи проблемні зони з метою вжиття своєчасних заходів.

2. Деканатам, викладачам факультетів своєчасно знайомити здобувачів вищої освіти із цілями та змістом освітньої програми.

3. Систематично приймати участь у методичних семінарах по інноваційних методах навчання та викладання.

4. Науково-педагогічним працівникам практикувати сучасні активні форми роботи (майстер-класи, навчальні дискусії, мозковий штурм, тренінги, ділові ігри, вирішення ситуаційних завдань тощо). Обов'язково включати різні форми проведення навчальних занять при викладанні освітніх компонентів усіх освітніх програм.

5. Для проведення аудиторних та позааудиторних занять залучати професіоналів-практиків та експертів із біології.

6. Проводити моніторинг якості організації вибору навчальних дисциплін для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. При перегляді освітньої програми та навчального плану розширювати перелік вибіркових дисциплін фахової підготовки.

7. Гаранту освітньої програми Біологія і керівництву факультету при перегляді освітньої програми враховувати пропозиції здобувачів вищої освіти для поліпшення якості навчання та викладання в Університеті.

8. Розширювати міжнародну академічну мобільність, активізувати співпрацю з іншими навчальними закладами для обміну досвідом.